

survive in the literary world as a “female writer” at the same time, due to which she experienced “a double otherness”. In addition, it is not possible to know exactly whether Sevim Burak, who had a Jewish identity coming from her mother, was able to adopt this Jewish identity or to what extent, or was her reflecting the female characters in her literary works influenced by her hatred towards her mother or her pity for her? Briefly, the purpose of this proceeding is to read Sevim Burak’s biography with the help of her fictions such as her stories, novels, and plays as well as her letters and interviews, and her life and relationship with her mother, and to look at the traces of the lives that she constructed in her works keeping her mother in mind on her real life, and, while doing all these, to witness the minor language that she created in the major language as “the other”.

GAZAVÂTNÂMELERDE DİL VE ÜSLUP

Kürşat Şamil ŞAHİN

Bartın Üniversitesi, Bartın / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Gazavâtnâme, dil, üslup.

ÖZET

Manzum, mensur veya karışık olarak yazılan ve düşmanla yapılan savaşları konu alan gazavâtnâmeler Türk edebiyatında XV. yüzyıldan sonra gittikçe artan bir gelişme göstermiştir. Osmanlı devletinin gerilemeye başlayıp akınların durmasıyla gazavâtnâmeler azalmış, gazâ geleneğinin ortadan kalkmasıyla da bu türün devamlılığı sona ermiştir. Ele alınan savaşlar zaferle veya yapılan bir sefer fetihle sonuçlanmışsa müellif çoğu zaman eserini zafernâme, fetihnâme diye isimlendirmiştir. Bir padişahı merkeze alarak onun gazâlarını ele alanlar ise padişahın adından mülhem eserlerine Selimnâme, Süleymannâme gibi isimler vermişlerdir. Genel görünüş itibariyle bu eserler padişahlardan birinin hayatını merkez alarak onun zamanındaki belli başlı olayları tasvir edenler, önemli kumandan ve devlet adamlarından birinin gazâlarını tasvir edenler ve sadece belli bir sefer ya da kalenin alınmasını tasvir edenler olmak üzere üç kısımda gruplandırılabilir. Genelde gazâyı gerçekleştiren şahıs ön plana çıkarılır ve olaylar bu şahıs etrafında gelişir. Bu

tür bize Arap edebiyatından geçmiştir. Peygamberin gazâlarını ve İslam büyüklerinin yaptıkları savaşları aktarmak isteyen yazarlar zamanla müstakil eserler vücuda getirdiler. İlmî ve edebî açıdan değerlendirilmesi gereken gazavâtnâme türüne ait pek çok eser vardır. Bunların edebî yönünün ihmal edildiği görülür. Türk dili ve tarihi açısından önemli bilgiler barındıran bu eserlere dair dil ve üslup bakımından genel anlamda yapılmış fazla bir çalışma yoktur. Çalışmada, özellikle Türk edebiyatı dairesinde XV. ve XVI. yüzyıllarda yazılmış olan gazavâtnâmelerden hareketle türe dair genel bir dil ve üslup değerlendirmesi yapıldı. Bu eserlerin hangi yönleriyle öne çıktığı, benzerlik ve farklılıkları nelerdir gibi hususlar açıklandı.

LANGUAGE AND STYLE GHAZATNAMAHS

Key Words:Ghazatnamah, language, style.

ABSTRACT

Whether written in verse and prose, or in mixed type, Ghazavatnamahs, which are about the battles against the enemy, have shown an increasing development after 15th century in Turkish literature. They have decreased with the decline of the Ottoman Empire and the stop of raids, and the continuity of this genre has ended by the disappearance of the tradition of ghazas (holy war). If a discussed war resulted in victory or an expedition in conquest, the author often entitled his work as zafernamah or fetihnamah. Those authors, who took a sultan at the centre and dealt with his ghazas, entitled their works such as Selimnamah or Süleymannamah -inspired from the name of sultan. By outlook, these works can be grouped as three parts: those which take one of the sultans at the centre and depict the major events of his time; those which depict the ghaza(s) of one of an important commanders and statesmen; and those which depict a certain expedition or a fall of a castle. In general, the person who performs a ghaza is brought to the fore and the event revolves around this person. This genre has passed to us from the Arabic literature. The authors who want to narrate the ghazas of the Prophet and other great Islamic figures have gradually embodied detached works of art. There are many works belonging to the genre of ghazavatnamah which should be evaluated in terms of science of literary. It is particularly seen that the literal side of these are neglected. There are not many studies that have been done in

terms of language and style regarding these works which have important information of Turkish language and the history. It will be generally evaluated in this study through language and style in the ghazavatnamahs which are written in 15th and 16th centuries. It will be tried to explain how these works stand out and what similarities and differences they have.)

DOBRUCA TATAR TÜRKÇESİNDE HAYVAN ADLARIYLA KURULMUŞ ATASÖZLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Sinan UYĞUR

Artvin Çoruh Üniversitesi, Artvin /Türkiye

Anahtar Kelimeler: Dobruca Tatar Türkleri, Dobruca Tatar Türkçesi, Atasözleri.

ÖZET

Asya'nın ortalarından gelip Dobruca'yı yurt tutan Tatar Türkleri, beraberlerinde kültürlerini ve kültürlerinin yansıması dillerini de bu coğrafyaya getirmiş ve kültürlerini ve dillerini burada geliştirip yaşatmaya devam etmişlerdir. Tatar Türklerinin sözlüklerindeki her bir kelime onların geçmişini aydınlatacak bir fener hükmünde olduğu gibi, onların çeşitli mevzularda anlamı güçlendirmek, ifadeyi canlandırmak için kullandıkları deyimler ve özellikle de atasözleri milletin geçirmiş olduğu safahatı gözler önüne sermede yararlanılacak öncelikli kaynaklardan biridir. Bunlardan hayvan isimleri ile kurulmuş atasözleri ise mazide milletin hayvanlar ile olan münasebetini, milletin yaşantısını bunlarla birlikte müşahade becerisini yansıması bakımından önemlidir. Daha da önemlisi bunların Tatar Türklerinin çeşitli kavramlara karşılık bulmada soyutlama becerilerinin ne denli olduğunu ortaya koymasıdır. Bu bildiride Dobruca Tatar Türklerinin atasözleri taranarak elde edilen hayvan isimleriyle kurulmuş atasözleri ve hayvan isimleri çeşitli açılardan değerlendirilecektir.

TÜRKÇEDEKİ EDİLGEN CÜMLENİN ÖZELLİKLERİ VE BU TÜR CÜMLELERİN BOŞNAKÇA KARŞILIKLARI

Mirza BAŞİC

Tüzla Üniversitesi / Bosna Hersek

Anahtar Kelimeler: edilgen çatı, Türkçe, Boşnakça, tercüme olanakları.

ÖZET

Türkçe ile Boşnakça arasındaki farklılıklar dil bilgisinin tüm dallarında görülür. Bunun için bu iki dilin edilgen çatıları arasında pek çok farklılık da vardır. Üç bölümden oluşmakta olan bu çalışmada Türkçede ve Boşnakçada kullanılan edilgen çatının morfolojik, sentaktik ve semantik özellikleri ele alınır. Türk ve Boşnak dillerindeki edilgen çatının morfolojik yapısını konu alan birinci bölümde bu iki dilin edilgen çatıları arasındaki farklılıklar ve benzerlikler incelenir. İkinci bölümde edilgen cümleler sentaktik ve semantik açısından tahlil edilir. Bunun yanı sıra, bir cümlede gösterilen iş, oluş veya hareketi yapan ve "agent" denilen unsurun açık bir şekilde yer aldığı edilgen cümlenin Boşnakçaya nasıl çevrilmesi gerektiği tespit edilmeye çalışılır. Bununla birlikte, agentin dolaylı olarak belirtildiği veya yapısında hiç yer almadığı edilgen cümlelerin tercüme çeşitleri de incelenir. Cümlede yapılan işten etkilenen ve "patient" olarak adlandırılan unsur, var, yok sözcükler ile kurulan bazı isim cümlelerinde özne görevini alabilir. Üçüncü bölümde ise bu tür isim cümlelerinin nasıl çevrilmesi gerektiği ele alınır. Bu çalışmanın ana amacı Türkçede ve Boşnakçada kullanılan edilgen çatılarının benzer ve farklı yönlerinin tespit edilmesiyle edilgen cümlelerin tercüme olanaklarının araştırılmasıdır. Çalışmada iki metod izlenmiştir. Giriş kısmı için analitik-tanımlayıcı, diğer bölümler için ise karşılaştırmalı metot kullanılmıştır.

THE PASSIVE SENTENCE IN THE TURKISH LANGUAGE AND ITS EXPRESSION IN TRANSLATION INTO BOSNIAN LANGUAGE

Key words: passive construction, translational equivalent, the Turkish language, the Bosnian language.

ABSTRACT

The difference between Turkish and Bosnian language is obvious at all linguistic levels, and the category of passive voice is not an exception. This paper deals with morphological and syntactical-semantic characteristics, differences and similarities within the passive category in Turkish and Bosnian language. The paper consists of three parts, and the first unit involve the morphological structure of passive voice in Turkish and Bosnian language. In this part of the research, the characteristics, differences and similarities within the passive constructions in these two languages are analyzed. The second part analyzes passive sentences, and the manner of translating passive in Turkish with explicitly defined general agent, as well as examples of passive where general agent is implicitly pointed to, but is completely anonymized. The third part of research deals with Turkish noun sentences with predicates *var* and *yok*, which open up space for grammatical subject with the role of patient, and their translational equivalents in Bosnian language are analyzed. It will also attempt to offer translational equivalents of passive constructions in Turkish. Two methods were employed in the research: analytical-descriptive method in the introductory part and contrastive method in elaboration.

“GEBERMEK” FİİLİ NEREDEN GELİYOR

Serkan ŞEN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Gebermek, gebe, köken bilgisi, Eski Türkçe, Türkiye Türkçesi.

ÖZET

Türkiye Türkçesinde, sevilmeyen insanlar ile değer verilmeyen hayvanların ölümünü anlatan gebermek fiilinin oluşumu hakkında değişik görüşler öne sürülmüştür. Bu görüşler iki noktada yoğunlaşmaktadır. İlki, *geber-*'in “şişkin, kabarık; hamile” manasındaki *kébe* / *kebe* ~ *gebe* sözünden geldiğidir. İkinci görüş ise sözcüğün *kabar-* fiilinin ikili biçimi olduğudur. Bildirimizde sözcüğün türeyişi üzerinde duran araştırmacıların yaklaşımları zikredildikten

sonra bunların eleştirileri yapılacaktır. Eski Türkçede kéber- ~ képer- fiilini ölüm haliyle ilgili olarak değişik metinlerde tanıklamak mümkünken kébe sözcüğüne hiç rastlanılmamasına dikkat çekilecektir. Türev (képer-), defalarca tespit edilebilirken tabana (kébe-) ancak XIV. yüzyıldan sonra rastlanılmasının gelişki olduğu ifade edilecektir. képer- > geber- fiilini Eski Türkçede saymaca olarak nitelendirebileceğimiz képe ~ kébe sözü yerine kęp “biçim, tarz” köküne götürebileceğimiz dile getirilecektir. kęp “biçim, tarz” kökü ile kébermek türevi arasındaki ilişkide kęp+er- şeklinde bir genişlemenin söz konusu olduğu vurgulanacaktır. Anlam boyutunda ise “(bilinenin dışında) bir biçim almak” ile bedenın şişmesinin kastedildiği ifade edilecektir. kęp’in Eski Türkçede kapalı e (é) ile uzun ünlülü oluşunun geber- fiiline taban teşkil etmesini imkân sağladığı eldeki bulgularla desteklenecektir. Anlam geçişlerini göstermek üzere örnek bağlamlardan olabildiğince yararlanılacaktır.

WHERE DOES THE VERB “GEBER-” COME FROM

Key words: To die, pregnant, etymology, Old Turkish, Turkey Turkish.

ABSTRACT

There are different opinions about formation of “geber-” verb that is described unloveble people and animals’ death in Turkey Turkish. These opinions focus on two points. First opinion is that geber- “to die” comes from kébe / kebe ~ gebe “swollen, puffy, pregnant”. Second opinion is that geber is kabarcık-verb’s binary format. In this paper, after it will be mentioned opinions of researchers that research this word’s etymology, it will be criticized them. It will be pointed it’s possible to prove that in Old Turkish kéber- ~ képer- is about death case in different texts, it is not encountered kébe. It will be referred to the contradiction that although derivative (képer-) can be determined recurrently, base (kébe-) was seen only after XIV. century. It will be mentioned that képer- > geber- can be come from kęp “style, form” base not from képe ~ kébe that can be described as a conventional in Old Turkish. It will be underlined there is opening like kęp+er- in relationship with base of kęp “style, form” and derivative of kébermek. In the meaning dimension, it will be expressed that “(known outside) get a form” means that swelling of the body. It will be supported that kęp is base of geber- because of there are closed vowel e (é) and long vowel in kęp in Old Turkish by available evidence. It

will be utilized for showing meaning semantic changes by context examples as much as possible.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ORTAK YÖNTEM YA DA YÖNTEMLERİN ARAYIŞINDA KARŞILAŞILAN ENGELLER ÜZERİNE

Mustafa ÇETİN
İpek Üniversitesi, Ankara / Türkiy

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, yöntem sorunu, yabancı dil Türkçe.

ÖZET

Geçmişe uzanan tarihine rağmen yabancılara Türkçe öğretimi ya da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son yirmi beş yılda özellikle de son on yılda özel bir ilgi alanı haline gelmiştir. Başlangıçta her dilin öğretiminde olduğu gibi klasik denilebilecek yöntemler, özellikle de dilbilgisi tercüme yöntemi kullanılırken sonraları yeni arayışlara, daha yeni yöntemlere yönelinmiştir. Dil öğrenimi ve öğretimi denilince genel anlamda Avrupa dillerinin öğrenimi ve öğretimi esas alındığından ve yöntem, teknik, program diğer unsurlar bir Avrupa dilini bir başka Avrupalının öğreneceği teziyle şekillendirildiği için bu yöntemlerin olduğu gibi Türkçeye uyarlanması ve kullanılması mümkün görünmemektedir. Bu ve benzeri durumlara bağlı olarak genelde tercih edilen karma yöntemler kadar bir ya da iki yöntemin uyarlanması gibi yollara başvurulduğu görülmektedir. Yöntemler hakkında yapılan çalışmaların da hemen hemen hepsinin teorik kalmasına bağlı olarak yabancılara Türkçe öğretimi sahasında pek çok problemin yanı sıra bir de yöntem sorunu ortaya çıkmaktadır. Yöntem konusunu ikinci dereceye iten önemli etkenlerden biri de Avrupa Ortak Dil Ölçütü Çerçevesinin, dilin nasıl öğretileceğini değil neyin öğretileceğini benimseyen konu bazlı yaklaşımı da etkili olmuştur. İkinci önemli etken kullanılan kitap ve malzemeye bağlı bir öğretim yolunun şekilleniyor olmasıdır. Üçüncü önemli etken ise gerçekten etkin bir yöntem bulunmamasına da bağlı olarak bireysel yolların sıklıkla tercih ediliyor olmasıdır.

ABSTRACT

Despite the history dating back the old times, teaching Turkish to foreigners or teaching Turkish as a foreign language has been a field of interest for 25 years, particularly for 10 years. Initially, classical methods which were used in other languages teaching, especially Grammar-translation method was used; then search for new methods came to the agenda. As the first languages are European languages when it comes to language teaching, the methods, techniques and programmes are fixed for European language teaching to a European, it is not possible to teach Turkish using the same methods. Within this frame, it is seen that applying one or two methods is preferred while eclected methods are also used. There occurs many problem of method, beside other problems in the area of teaching Turkish stemming from sticking to theoretical limitations of researchs. One of the most important factors that makes method second problem is caused by Common European Language Framework of Reference's approach toward adopting what to teach, rather than how to teach. Second important factor is that a teaching method based on book and material is taking shape. Third important factor is that individual methods are highly preferred because there is no really valid method.

CANDAN ERÇETİN'İN MİLYONLARCA KUŞTUK ŞİİRİNİN MUHTEVASI VE KAYNAKLARI

Gencay ZAVOTÇU

Univerzitet U Tuzla /Bosna Hersek

Anahtar Kelimeler: Kuşlar, uçmak, yolculuk, yedi vâdi, Kâf Dağı.

ÖZET

Sanatçı,söz yazarı ve eğitimci Candan Erçetin tarafından yazılıp seslendirilen Milyonlarca Kuştuk şiiri edebî, tasavvufî, ahlâkî, felsefî, hikemî v.d. alanlarda geniş yelpazeli kültürel birikim yansıtan bir şiirdir. Bu şiir, zengin ve çok yönlü bir kültürel birikimden beslenmenin yanında geçmiş ile bugün arasında kültür aktarıcısı bir metin işlevine de sahiptir. Şiirin, görsel ve işitsel iletişim

araçlarında musîkî eşliğindeki görsel sunumu ise toplum üzerinde yapacağı etkiyi artıran sebepler olarak nitelenebilir.

Milyonlarca Kuştuk şiirinin sözlerinin ilk mısraları yargı içerikli hikemî sözler içerir. Bu sözlerde kişilik yapısı ve karakter tahlili ile ilgili bildirimlere de yer verilir. Yargı içerikli mısra ve dörtlüklerin arkasından şair bu kez kuşların ağzından konuşur,

Biz milyonlarca kuştuk kaf dağına kanat açtık

Acı çektik yaralandık bilmiyorduk aldandık

Kimimiz yollarda kaldık dünya malına kandık

Kimimiz sebat ettik yedi vadiyi aştık

diyerek Ferîdüddîn Attâr'ın Mantıku't-tayr'da anlattığı kuşların yolculuğuna atıfta bulunur. Vahdet yolculuğuna çıkan kuşların bir kısmının başlangıçta, bir kısmının ise ilerleyen safhalarda dünya sevdâsı, mâl mülk edinme telâş, yılgınlık, yorgunluk ve farklı sebeplerle vaz geçmesi sebebiyle istek, aşk, ma'rifet, istignâ, tevhd, hayret ve fakr u fenâ adlı Yedi Vâdi'yi ancak 30 kuş aşar, Kâf Dağı'na ve Sî-murg'a ulaşır. Attâr'dan sonra Gülşehrî'nin Mantıku't-tayr ve Alî Şîr Nevâî'nin Lisânü't-tâyır adlı eserlerinde de konu işlenmiş, gül ve bülbül konulu eserlerde ise kısmî olarak ele alınmıştır. Şiirdeki hikemî söz ve mısralar ise nasihat-nâme ya da pend-nâme içerikli metinlerle ilişkilendirilebilir.

Her kim ki ayrılık vadisinde duru

Bilsin ki ne ararsa kendinde bulur

gibi ve benzeri mısralar ise "Ne ekersen onu biçersin, eden bulur, İyilik yapan iyilik, kötülük yapan kötülük bulur" benzeri atasözü ve özlü sözlerden esinlenmiş izlenimi verirler. Hakikat ormanı, inkar limanı, ayrılık vâdisi gibi ifadeler ise edebiyattaki, özellikle de divan şiirindeki teşbîhleri hatırlatırlar.

ÖĞRETİCİ METİN OLARAK PEND-NÂMELER (NASİHAT-NÂMELER) VE AHMED MÜRŞİDÎ EFENDİNİN PEND-NÂMESİNİN BİLİNMEYEN BİR NÜSHASI

Müzahir KILIÇ

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Pend-nâme, nâsihat-nâme, Ahmed Mürşidî Efendi, Yazma nüsha.

ÖZET

Nasihat, ya da pend öğüt demektir. Edebiyatta, din, ahlâk, toplumsal yaşam, meslekler, yönetim hizmetleri konularında öğüt verici veya iyi insan olma ve yaşamda başarılı olmanın yollarını gösteren eserlere (BL:8548)nasihatname denir. Nasihatnameler, öğüt kitaplarıdır. İslam dininin emir ve yasakları doğrultusunda insan hayatına yön veren, toplum içinde iyi insan olmanın sınırlarını çizen kurallardır. Bu kuralla, dinin emirleri doğrultusunda oluşmuş, bir bakıma uyulması gerekenler ve yasaklar bütünüdür. Klasik Türk edebiyatında bu tür eserlerin hemen her dönemde yazıldığı görülmektedir. İslâmi edebiyatın ilk ürünleri olan Kutadgu Bilig, Atabetü'l-Hakâyık ve Divan-ı Lügati't-Türk işlediği konular ve mesajlar bakımından birer nasihat kitabıdır. Hatta Göktürk yazıtları bile içerdiği mesajlar açısından tarihi bir tecrübenin nasihatleri niteliğindedir. Bu alanın iki özel eseri; Güvahi ve Ahmed Mürşidî Efendinin pend-nâmeleridir. Bu eserler; atasözü, deyim, fıkra ve masalların yanında kelimeler kibar örneklerinin sıkça kullanıldığı için dil malzemelerinin önemli kaynaklarıdır. Pendname şairi olarak bilinen Ahmed Mürşidî Efendi'nin eserinin birçok yazma ve baskı nüshaları mevcuttur. Bu eserin yazma bir nüshası bir öğrencimiz sayesinde tespit edilmiştir. 201 yk 7265 beyitten müteşekkil olan bu nüsha Burdurlu Muhammed Nuri Efendi tarafından istinsah edilmiştir. Burdurd'a bir esnafın elinde bulunmaktadır.

YEKTA KOPAN'IN ÖYKÜCÜLÜĞÜ: MODERN ZAMANLARDA İNSANLIK HALLERİ

Sibel YILMAZ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Yekta Kopan, öykü, birey, monolog.

ÖZET

2000'li yılların başından bu yana Türk öykücülüğünde önemli bir gelişim gözlenmektedir. Bu gelişime yazdığı nitelikli eserlerle katkıda bulunan yazarlardan biri de Yekta Kopan (1968-)’dir. Bugüne kadar yedi öykü kitabı yayımlayan yazar, Sait Faik Hikâye Armağanı ile Haldun Taner ve Yunus Nadi Öykü Ödülleri’ni kazanmıştır. 2000 yılında yayımlanan ilk öykü kitabı Fildişi Karası ile sonraki yıllarda geliştireceği öykü anlayışının ana çizgilerini ortaya koymuş; öykülerinde günümüz insanının yaşam tarzını ve iç dünyasını kendine özgü dili ile anlatmıştır. Her eserinde öykülerini farklı anlatım teknikleri ile kurgulayarak yeni söylem tarzları bulmaya çalışmış, Türkçenin imkânlarından sonuna kadar yararlanarak özgün bir dil anlayışı oluşturmuştur. Bu çalışmada "yapı-tema-anlatım" başlıkları altında yazarın eserlerine geniş bir açıdan bakılacak, eserleri arasındaki bağlantılar tespit edilecek ve günümüzün en çok tanınan yazarlarından biri olan Kopan'ın öykücülüğümüzdeki yeri üzerinde durulacaktır.

BOSNAVÎ MEHMED NECİB'İN SÜBHA-YI SİBYÂN ŞERHİ HEDİYYETÜ'L-İHVÂN'ININ ÜSLÛB VE METOD AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Atabey KILIÇ

Erciyes Üniversitesi, Kayseri / Türkiye

Muhammet KAYA

Erciyes Üniversitesi, Kayseri / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk Edebiyatı, manzum sözlük, Sübha-yı Sıbyân, Hediyetü'l-İhvân.

ÖZET

Manzum sözlükler genellikle bugünkü ilköğretim seviyesine denk gelen çocukların Türkçe kelimelerin Arapça ve Farsça karşılıklarını öğrenebilmeleri için kaleme alınmış eserlerdir. Bu eserlerin faydaları arasında çocukların aruz bilgisini pekiştirmeleri de bulunmaktadır. Klâsik Türk Edebiyatı alanında tespit edebildiğimiz kadarıyla 50'den fazla manzum sözlük vardır. Yakın zamana kadar yapılan çalışmalara baktığımızda manzum sözlük şerhlerinin göz ardı edildiğini görmekteyiz. Hâlbuki Klâsik Türk Edebiyatı'nda manzum sözlük şerhleri ayrıca ilgilenilmesi gereken eserlerdir. Bizim bu çalışma ile amacımız şârihin bir manzum sözlük şerhi olan Hediyetü'l-İhvân'daki üslûbu ve metodu hakkında bilgi vermek olacaktır. Çalışma çerçevesinde manzum sözlüklerden söz edilecek, bunların Klâsik Türk Edebiyatı'ndaki yeri ve önemi üzerinde durulacaktır. Ardından Hediyetü'l-İhvân ve şârihi ile ilgili bilgiler verilecek, Hediyetü'l-İhvân üslûb ve metod yönünden değerlendirilecektir. Hediyetü'l-İhvân manzum sözlüklerimizden Sübha-yı Sıbyân'ın şerhidir. Türkçe-Arapça manzum sözlüklerimizden Sübha-yı Sıbyân özellikle 19.yy.da sıbyân mekteplerinde ders kitabı olarak okutulmuştur. Sübha-yı Sıbyân şerhi olan Hediyetü'l-İhvân Bosnavî Mehmed Necib tarafından yazılmış ve 1840-1903 yılları arasında 6 kez basılmıştır. Eserde yazar geleneksel şerhlerde olduğu gibi önce metni vermekte, ardından metinle ilgili gramer bilgilerini sıralamakta ve bu konu ile alâkalı söyleyebileceği başka türlü ne varsa onları eklemektedir.

Key words: Classical Turkish Literature, verse dictionary, Sübha-yı Sıbyân, Hediyetü'l-İhvân.

ABSTRACT

Verse dictionaries were written for primary school students to teach meaning of Turkish words in Arabic and Persian. This work utilities for children is giving more prosody knowledge. We saw that the number of verse dictionaries in Classical Turkish Literature is more than 50. If we look at sources we see that verse dictionaries' commentaries are not studied. However, in Turkish Literature it is important to study verse dictionaries' commentaries. Our aim with this study is giving information about Hediyyetü'l-İhvân its author's working and method in it. In this study we will be mentioned about verse dictionaries, we will focus on their places and significance in Classical Turkish Literature. Then will be given the information about Hediyyetü'l-İhvân and its author, Hediyyetü'l-İhvân will be evaluated in terms of wording and method. Hediyyetü'l-İhvân is the commentary or verse dictionary Sübhay-ı Sıbyân. It is an Turkish- Arabic verse dictionary and used as a text book at primary schools especially in 19th century. Hediyyetü'l-İhvân, commentary of Sübhay-ı Sıbyân was written by Bosnavî Mehmed Necîb and it was published 6 times between 1840-1903. Writer gives text as in traditional commentary books then gives information about text grammar knowledge and adds every thing about this subject.

**OSMANLI DEVLETİ VE ORTA ASYA HANLIKLARI ARASINDA
YAZMA ESERLER TAKASI: SÖMÜRGEÇİ GÜÇLERE KARŞI
MANEVİ MİLLİ BİRLİK**

Dilorom HAMROEVA

Özbekistan Bilimler Akademisi, Dil ve Edebiyat Enstitüsü/Özbekistan

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Dönemi Yazma Eserleri, Orta Asya ile alakalar, kitap takası.

ÖZET

Özbekistan'daki Anadolu sahasına ait yazma eserler ve bazı tercümelerin çoğunluğu XVIII-XX. Yüzyıllar arasında Osmanlı Devleti Sultanları ve Orta

Asya Hanlıkları Hükümdarları tarafından sömürgeci güçlere karşı manevi milli birleşme, bütünleşme amacıyla talep ve takas edildiği bilinmektedir. Özbekistan İlimler Akademisi Yazma Eserler kütüphanesi ve çeşitli bölge kütüphanelerinde yer alan mezkûr kitapların büyük bir kısmı XIX-XX.Yüzyıllarda istinsah edilmiş olup, özellikle Harezmi Hanı Muhammad Rahim-Han Firuz talebiyle çoğaltılmıştır.Kardeş Halklar ortasındaki manevi yakınlığı sağlamak üzere yaygınlaştırılmış kitaplar sırasında Türk Divan Edebiyatı ustaları İsa Necati Bey, Fitnat-Zübeyde Hanım (Şeyhu'1-İslam Muhammed Es'ad kızı), Bâkî Çelebi, Garîbî Çelebi Seyyid Ebu Bekr, Hâtif Ahmed Efendi, Hâşim (Seyyid Mustafa Hâşim el-Üsküdârî), Hayâlî, Kânî, Kâimî, Kuddûsî (Ahmed Kuddusi), Leyla Hanım, Mâhir, Mustafa Bey, Sâmî, Nedim Ahmed Efendi, Nebî Efendi, Niyâzî Şeyh Muhammed Efendi, Pertev Paşa, Yahya, Zâtî Şeyh Süleyman, Zîver vs. şairlerin divanlarının farklı nüshaları rastlanmaktadır. Bunun yanı sıra, sonraki yüzyıllarda Orta Asya'ya getirilen "Târîh-i Feth-i Rûm", "Şerh-i Mesnevî" gibi mensur, "Garip-name", "Mevc-ul Bahreyn" gibi nadir eserler de bilinmektedir. Fakat Sovyet Rusyası döneminde düzenlenmiş olan Yazma Eserler Kataloğlarında söz konusu olan yüzden fazla yazmanın, sadece sekiz tanesi yer almış olup, diğerleri Türk Halkları arasındaki milli manevi hareketlerin dile getirilmemesi amacıyla ihmal edilmiştir. Mezkur bildiride, Orta Asya ve Osmanlı Devleti arasındaki sosyal ve kültürel alakalar, özellikle Sultanlar ve Hanlar tarafından talep ve takas edilmiş yazmalar, onların kardeş halklar manevi medeni hayatına etkisi üzerinde durulacaktır.

SOFRACI DİVANI VE NÜSHA TANITIMI

Adem BALABAN

Hëna e Plotë "Bedër" University / Arnavutluk

Bünyamin ÇAĞLAYAN

Hëna e Plotë "Bedër" University / Arnavutluk

Anahtar Kelimeler: Sofracı divanı, Uşşakî, nüsha, yazma eser.

ÖZET

Dil, kültür ve tarihimizin hazineleri olan Türkçe yazma eserler, yurt içi ve dışında birçok kütüphane bulunmaktadır. Bunlardan birçoğu incelenmiş olsa bile bazıları hala bilinmemekte ve gün ışığına çıkmayı beklemektedir. Bu eserlerden biri de Arnavutluk Milli Kütüphanesi Dr. 7. D. 19 numarada kayıtlı olan Sofracı Divanı'dır. Eserin Uşşaki tarikatına bağlı Sofracı mahlaslı biri tarafından yazıldığı anlaşılma ile beraber, Sofracı'nın kim olduğu hakkında herhangi bir bilgi yoktur. İçindeki şiiirlerden Sofracı'nın Uşşaki olduğu ve Uşşaki şeyhi Cemâleddin Uşşakî (ö. 1750) döneminde ya da ondan sonra yaşadığı anlaşılmaktadır. Şiiirlerinde sade bir dil kullanan şair dini tasavvufi şiiirler yazmıştır. Bu çalışmamızda Sofracı Divanı'nın nüsha tanıtımı ve içindeki şiiirler hakkında bilgi verilecektir. Kaynaklarda adı veya mahlası zikredilmeyen Sofracı'nın bu çalışmamız ile edebiyat dünyasında bir değerlendirmeye tabi tutulacağına inanıyoruz.

SOFRACI'S DİVAN AND ITS DESCRIPTION

Keywords: Sofracı's Divan, Uşşakî, manuscripts, copy.

ABSTRACT

Turkish manuscripts are treasures of our language, culture and history. These works are found at many libraries in Turkey and abroad. Many of them have been studied even though some of them still wait to be known. One of these works is Sofracı's Divan. This book was registered at Dr. 7. D. 19 number at the National Library of Albania. Sofracı who is a member of Uşşaki Cult wrote this work. There is no information about him in his book or in any other sources. According to his poems, Sofracı lived during sheikh Jamaluddin

Uşşâkî (d. 1750) period or after him. He used plain language in his poems and wrote religious mystical poems. In this study, we will present Sofracı's Divan and will give information about the content of the book. We believe that our study will contribute to the literary by introducing Sofracı's Divan to the world.

POSTMODERN ANLATILARI OKUMA GÜÇLÜKLERİ

Sevim Nilay IŞIKSALAN

Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Üstkurmaca, postmodern anlatılar, okuma güçlükleri.

ÖZET

Bu araştırma, üniversitemizin Türkçe Eğitimi Bölümünde yüksek lisans yapan 15 öğrencinin postmodern anlatıları okuma güçlüklerini irdelemek amacıyla hazırlanmıştır. Nitel araştırma deseni ile tasarlanan çalışmada, öğrencilerin postmodern anlatıları okurken hangi düzlemlerde, niçin zorlandıkları üzerinde durulmuştur. Araştırmada iki aşamalı bir çalışma yöntemi izlenmiştir. İlk olarak çalışma grubundaki öğrencilere, postmodern anlatıları ortaya çıkaran koşullar hakkında (4 saatlik) önbilgi verilmiştir. 20. yüzyılın fizikbilimindeki gelişmeleri - Max Planc'ın quantum, Einstein'ın görelilik kuramı ile Heisenberg'in belirsizlik ilkesi- anlatılarak zaman ve uzam algısındaki köklü değişimler vurgulanmıştır. Ruhbilimindeki yeni yaklaşımlar ve kuramlar - Freud'un bilinçaltı, Jung'un kolektif bilinçaltı, Adler'in bireysel psikolojisi, Bergson'un sezgicilik hakkındaki görüşlerine değinilmiştir. Bireyin öznel ve toplumsal yaşamını kuşatan ve onda farklı değerler dizgesi oluşturan teknolojik yenilikler anlatılmıştır. Yeni dünya gerçeği karşısında insanın varoluş sorunsalı üzerinde durulmuştur. Söz konusu köklü değişimlerin, edebiyat düzleminde yansımalarına, eskisinden çok farklı yeni bir edebiyat estetiğinin doğuşuna dikkat çekilmiştir. Yeni estetik anlayış, Ulysses (James Joyce) ve Dönüşüm (Franz Kafka) romanlarıyla örneklendirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında; öğrencilerden Türk Edebiyatında ilk modernist eser olan Tutunamayanlar ile postmodern anlatılar olan Kara Kitap

ve Suskunlar romanlarını okumaları ve okurken zorlandıkları hususları, yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla, beş temel düzlemde yazmaları istenmiştir: 1. Üstkurmaca. 2. Metinlerarasılık. 3. Tarih/Zaman ve Uzam Algısı. 4. Polisiye /Dedektif Kurgu. 5. Anlatı Teknikleri. Araştırma bulguları, öğrencilerin belirtilen romanları okurken, üstkurmaca düzlemindeki özgün imgeleri bulup açıklamada zorlandıklarını, metinlerarasılık düzleminde ise bilgi ve birikim eksikliği nedeniyle arkaik metinlerle ilişkilendirme sorunu yaşadıklarını ortaya koymuştur. Öğrenciler, ayrıca polisiye kurgudan hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Anahtar Sözcükler: Üstkurmaca, postmodern anlatılar, okuma güçlükleri.

READING DIFFICULTIES IN POSTMODERN NARRATIVES

ABSTRACT

This research is prepared in order to analyse the reading difficulties in postmodern fiction of fifteen master degree students of Turkish Language Teaching Department of our university. In this study designed qualitatively, it has been examined that in which level and why the students have had difficulty. This research was conducted in two stages. In the first stage, general information about the backgrounds of postmodern literary works was expressed (for 4 hours). Mentioning about the developments of physical science in the 20th century such as the quantum theory by Max Planc, the relativity theory by Einstein, the uncertainty principle by Heisenberg, it was focused on radical changes on time and space perception. The new approaches and theories of psychology, namely unconsciousness term by Freud, collective unconscious by Jung, personal psychology by Adler, intuitionism by Bergson were clarified. Technological innovation which surrounds individual's personal and social life and creates different value systems was explained. Human being's existence problematic against the new world reality was emphasized. It was pointed out that these radical changes have effects on literature and they have created a new literature aesthetic. This new aesthetic perception was exemplified with two different novels: Ulysses (James Joyce) and The Metamorphosis (Franz Kafka).

In the second stage of the research, students were asked to read the first modernist novel in Turkish Literature, Tutunamayanlar and the postmodern novels Kara Kitap and Suskunlar, then to note down the difficulties while they were reading these works in five labels of a semi structured interview form.

These labels were the followings: 1.Metafiction. 2. Intertextuality. 3. Date/Time and Space Conception. 4. Detective / Crime Fiction. 5. Narrative Techniques. The findings of this research indicated that while students were reading these novels, they had experienced difficulties in finding and explaining the authentic images on the label of metafiction; in making associations among things they read and archaic texts due to the lack of information and background on the label of inter textuality. Students also indicated that they enjoyed the detective fiction. Key words: Metafiction, postmodern narratives, reading difficulties.

DİLÂVER CEBECİ'NİN HİKÂYELERİNDEKİ ŞAHIS KADROSU

Emel HİSARCIKLILAR

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Dilâver Cebeci, hikâye, şahıs kadrosu.

ÖZET

Türk edebiyatında özellikle Türk milletinin millî ve manevî değerlerini, karşı karşıya olduğu problemleri dile getirdiği şiirleriyle tanınan Dilâver Cebeci (1943-2008), bu şekilde, içinden geldiği topluma yabancı kalmamış, söz konusu değerleri manzumeleri dışındaki diğer eserlerinde de benzer biçimde ifade etmiştir. Onun “Mavi Türkü” adlı eserinde yer alan hikâyelerinde de, şiirlerindeki gibi bir dünya görüşü göze çarpmaktadır. Cebeci, milletinin tarihine dönerek bu tarihin meydana getirdiği medeniyeti yüceltmekte, bu milletin mücadele ettiği sıkıntıları dile getirmektedir. Bu hikâyeler konusunu Türk tarihinin hem İslam öncesi hem de İslam sonrası döneminden aldığı gibi, şahıs kadrosu bakımından da oldukça zengin bir kadroya sahiptir. Bu metinlerdeki kahramanların gözü pek, cesaretli, inandığı değerler uğruna sonuna kadar mücadele etmekten çekinmeyen, maneviyatı güçlü, ideal karakterler olduğu görülmektedir. Dilaver Cebeci, meydana getirdiği bu ideal kahraman modeliyle, hikâyelerinde ele aldığı konuyu daha etkili bir şekilde okura iletmeye çalışmıştır. Bu çalışmada da söz konusu hikâyelerde yer alan kahramanlar, işlenen konuyla bağlantılı olarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

CHARACTERS IN DİLÂVER CEBECİ'S STORIES

Key Words: Dilâver Cebeci, story, characters.

ABSTRACT

Dilâver Cebeci (1943-2008), who is known with his poems reflecting the national and spiritual values of Turkish nation and the problems encountered, had not become estranged to his society, and had mentioned these values in his other works apart from his poems. In his stories, gathered in “Mavi Türkü”, his worldview is apparent as it is in his poems. Cebeci turns into the history of his nations, and glorifies the civilization which arose from this history, and frequently mentions the distresses his nation has fought. Apart from taking their themes from both pre-Islamic and post-Islamic eras of Turkish history, they also have rich and diverse sets of characters. It can be seen that the characters in his texts are ideal characters who do not abstain from struggling to the end for the values they have faith in, with strong spirituality; who are intrepid and courageous. Dilâver Cebeci pursued to convey the themes in his stories to the readers more efficiently via this ideal protagonist character model. This study aims at analysing the protagonists in the aforementioned stories, with reference to the themes of the stories.

**YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU'NUN YABAN ADLI
ROMANINDAKİ ULUS İNŞA ETME AMACI**

Faruk DUNDAR

University of Glasgow / Birleşik Krallık

Anahtar Kelimeler: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban, ulus inşa etme, ulusal bilinç.

ÖZET

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarına şahitlik etmiş bir Türk aydınıdır. Karaosmanoğlu, Yaban adlı eserinde Türk Kurtuluş Savaşı ile ilgili

gözlemlerini yazmıştır. Yazar bu eserinde, toplumun aksak yönlerini göstererek, bir ulus inşa etme amacı gütmektedir. Ona göre, toplumdaki aydın insanlar ulus inşa etmede önemli bir role sahiptir ve aydınlar ulus bilincinden yoksun insanlara öncülük etmelidir. Karaosmanoğlu Yaban’da, Ahmet Celal isimli Türk aydını ile Anadolu köylüleri arasında yaşanan kültür ve fikir çatışmasını anlatır. Ahmet Celal, bir yandan Türk Kurtuluş Savaşı ile ilgili haberleri takip ederken, diğer yandan yaşadığı köyde, ulusal bilinç oluşturmaya çalışır. Fakat bu amacına ulaşamaz. Romanın sonunda, köy düşmanlar tarafından işgal edilir ve köylüler acı bir felaketle karşı karşıya kalırlar. Bu çalışmada, Yaban’da toplumun aksak yönleri anlatılarak yapılmaya çalışılan ulus inşa etme amacı irdelenecektir. Ulus inşa etme süreci, köylülerin yaşam şekillerini, düşmana verdikleri desteği ve Türk askerleri hakkındaki düşüncelerini eleştirilerek, onları eğitmekten ibarettir.

THE AIM OF NATION-BUILDING IN YAKUP KADRI KARAOŞMANOĞLU’S NOVEL “YABAN”

Keywords: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban, nation-building, national consciousness.

ABSTRACT

Yakup Kadri Karaosmanoğlu who witnessed late Ottoman period and foundation of the Republic of Turkey was a Turkish intellectual. Karaosmanoğlu wrote a novel whose name was Yaban and he told about his observation in the Turkish Independence War. In this novel, he intends nation-building by showing the disadvantages of the society. He thinks that intellectuals have an important role for nation-building and they should lead to the people who have no national consciousness. Karaosmanoğlu tells about the conflict of cultures and ideas between Ahmet Celal who is a Turkish intellectual and peasants in Anatolia in Yaban. On the one hand, Ahmet Celal follows the news about the Turkish Independent War. On the other hand, he wants to build national consciousness of the peasants. However, he cannot achieve the purpose. At the end of the novel, the village is occupied by enemy soldiers and this becomes a disaster for the peasants. This study will examine the depiction of nation-building in Yaban by showing disadvantages of the society. The nation-building process consists of education of the peasants by

criticizing their lifestyle, supports of the enemy soldiers and thoughts about Turkish army.

MEHMET AKİF VE TEVFİK FİKRET'İN ŞİİRLERİNDE MAZİNİN KİMLİK İNŞASINDAKİ YERİ ÜZERİNE MUKAYESELİ BİR DEĞERLENDİRME

Sümeyye Dinler KÖKSAL
İnönü Üniversitesi, Malatya / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Mehmet Akif, Tevfik Fikret, kimlik, kimlik inşası.

ÖZET

Osmanlı'nın çöküşüyle ortaya çıkan medeniyet karmaşası sorunu dönemin aydınlarınca üzerinde çokça durulan bir konudur. Aidiyet probleminin yaşandığı bu dönemde Türk milletine diriliş ruhunu aşılacak ve Batı ile uyum sağlayacak kurtarıcı reçetelere ihtiyaç vardır. Kimliksel bir bunalımın yaşandığı yeni Türkiye'nin oluşumu döneminde Mehmet Akif ve Tevfik Fikret kimlik inşasını sorun edinmiş şairlerdir. Değişen dünya düzeninde oluşacak kimlik adına titiz birer fikir işçisi gibi çalışan bu iki şahsiyet şiirlerine ele aldıkları temalar vasıtasıyla görüşlerini yansıtmaya gayreti içinde olmuşlardır. Dünya görüşleri farklı olan Mehmet Akif ve Tevfik Fikret toplumda sağlanacak ideal birliğe dikkat çekmiş, şiirleriyle ideal dünya ve gelecek tasarımı sunmuşlardır. Çalışmanın amacı farklı ideolojiye sahip bu iki şairi yeni bir ülke düzeni kurma noktasında birleştiren ve ayırıştırarak ortaya çıkarmaktır.

A COMPERATIVE İNTERPRETATION ON PLACE IN
'DEVELEPMENT IDENTITY' OF THE PAST IN POEMS OF
MEHMET AKIF AND TEVFIK FIKRET

Key Words: Mehmet Akif, Tevfik Fikret, Identity, develeppment identity.

ABSTRACT

By the collapse of Ottoman Empire, the issue of complexity of civilization has become the most popular issue to emphasize on by the intellectuals. Early periods of Turkiye were the stage of identical crisis. Mehmet Akif and Tevfik Fikret are poets who were ready and willing to be part of deelopment of new nation`s identity. During the formation of new world order, these two figures were very meticulous to contribute for the identity of nation when it is taking its shape. The themes of their poems were an effort to reflect their ideas. Despite having different worldview and philosophy of life Mehmet Akif and Tevfik Fikret they both emphasized on ideal unity of the community and they introduced a dream world and future designs with their poems. The aim of this study is to investigate similarities and dissimilarities of these two different philosophies on the point of building process of the new order of the nation.

**AHMET MİTHAT EFENDİ'NİN "PARİSTE BİR TÜRK"
ROMANINDA ORYANTALİST VE OKSİDENTALİST İZLER**

Zeliha ÖZTÜRK

Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Bilecik / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Ahmet Mithat Efendi, Avrupa, oryantalizm, oksidentalizm.

ÖZET

Medeniyetlerin birbirini tanınması ve anlamlandırması sürecinde ortaya atılmış olan "oryantalizm" ve "oksidantalizm", sanat eserleri için verimli temalar sunmuştur. Sanat eserleri kadar sosyal bilimleri de meşgul eden bu anlayışlar, hem tematik hem de bakış açısı bakımından “medeniyet” ile ilgili birtakım tezler ortaya atmıştır. Bu tezler, tek taraflı bakış açılarına sahip olmak ya da

yanlış tezler sunmak gibi sorunsallarıyla sanatın ve bilimin uğraş alanına dahil olmuşlardır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerindeki "medeniyet" ile ilgili problemlerine ayna tutan isimlerin başında "gazeteci", "romancı" ve "hoca(hace-i evvel)" kimlikleriyle Ahmet Mithat Efendi gelir. Onun bu problemler üzerine düşündüğü romanlarından biri "Pariste Bir Türk" adlı romanıdır. "Pariste Bir Türk" 1876 tarihinde yayımlanmıştır. İstanbul'dan Fransa'ya giden bir Türk'ün yaşadıklarını konu edinen roman, bir Doğulunun hem Batı'yı tanımasının hem de "Doğu"yu "Batı"ya tanımasının serüvenidir. Doğulunun -Osmanlı Devletinin- Batılı gözündeki imajı üzerinden yola çıkan "Pariste Bir Türk" romanı, "oryantalizm" ve "oksidantalizm" bakımından oldukça zengin malzemeler içeren bir roman olarak dikkat çeker. Biz bu bildirimizde "oryantalizm" ve "oksidantalizm"e değinerek bu anlayışın yansımalarını Ahmet Mithat Efendi'nin "Pariste Bir Türk" adlı romanında aramaya ve bulgularımızı dönemin koşulları bağlamında anlamlandırmaya çalışacağız.

TÜRK NASİHAT GELENEĞİNDEN BİR ÖRNEK: GİRİTLİ AŞKÎ'NİN RİSÂLE-İ PEND-İ ÂŞİKÂN ADLI ESERİNİN DİL VE ÜSLÛB ÖZELLİKLERİ

Kadir ALPER

Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Klasik edebiyat, tasavvuf, pend, Giritli Aşkî, Dil ve Üslup.

ÖZET

Klasik edebiyatımızda; pend-nâmeler tecrübe ve bilgi aracılığı ile öğüt verme, bilinçlendirme amacı güden manzum, mensur ya da manzum-mensur karışık türlerdir. Tasavvuf hayatı içerisinde de nasihat kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Pîr-mürid ilişkisinin önemli bir kısmını oluşturan öğütler, edebiyat vasıtasıyla birtakım tasavvufî yorum ve öğretileri içermektedir.

Kâdirî tarikatına mensup olan ve XIX. Yüzyıl başlarına kadar hayatta olan Giritli Aşkî'nin; 8 varaktan oluşan *Risâle-i Pend-i Âşikân* adlı eserinde;

müellifin tasavvufî yoluna girişin şartları, pîre bağlanmanın önemi ve nihâyetinde tasavvufî eğitimin amacı ifade edilmeye çalışılmıştır. Müellif, bu açıklamaları yaparken âyet-hadis ve bazı önemli şahısların sözlerinin yanında, kendi şiirlerinden (nutuklarından) misaller vererek, bazı kısımlarda ilginç denilebilecek söz tasarruflarında bulunarak, manzum-mensur bir anlatım biçimi tercih etmiştir.

GÜLTEN DAYIOĞLU ROMANLARINDA GENÇ KIZ TIPLERİ VE GENÇ KIZLARA YÖNELİK İLETİLER

Yasemin ALPER

Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Gülten Dayıoğlu, Roman, Genç Kızlar, Tıp, İleti.

ÖZET

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında edebiyatın, özellikle onun bir dalı olan romanın çocuk ve gençlerin eğitiminde önemli bir işlevi yerine getirdiği gözlemlenmektedir. Dünyada, özellikle çocuklara ve gençlere yönelik olarak kaleme alınmış romanlar yoluyla sözü edilen yaş grubundaki bireyler; insan ilişkilerini, çevreyi, toplumu, hayatı, kısacası dünyayı tanıma olanağı bulurlar. Türkiye’de de çocuklara ve gençlere yönelik hikâye ve roman kaleme alan yazarlar bulunmaktadır. Bu yazarlardan biri olan ve verimli kalemiyle alanında büyük bir boşluk dolduran Gülten DAYIOĞLU son yıllarda giderek artan bir ilgiyle dikkatleri üzerine çekmektedir. Yazarın kurgusal gücünün ve akıcı üslubunun eseri olan romanlarında bireysel ve sosyal yaşamlar iç içe verilmektedir. Bir biri içine geçmiş bu yaşam dairelerinde, yazarın sözcüklerle çizdiği roman karakterleri ya da tipler önemli bir işlev görmektedirler. Söz konusu tipler üzerinden Dayıoğlu, bireysel ve sosyal gözlemlerini somutlaştırırken adeta toplumun ortak duygularını ve düşüncelerini dile getirir. Yazar; bazen de yerleşmiş birtakım bağnazlıkları, çağdışlıkları, kahrâmanlarının yaşadıkları sıkıntılar ışığında gözler önüne serer. Biz bu çalışmamızda Dayıoğlu’nun gençlik dizisi eserlerindeki genç kız tiplerini

araştırdık. Bu romanlardaki genç kız tiplerini, gösterdikleri karakteristik özelliklere göre sınıflandırdık.

BU BÖYLEDİR” HİKÂYESİNDE METAFİZİK ARKA PLÂN

Murat TURNA

Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kutlu, Hikâye, Metafizik

ÖZET

Mustafa Kutlu, son dönem Türk edebiyatının önemli isimlerinden biridir. Hikâyeleri ile tanınan yazarın hatırı sayılır bir okuyucu kitlesi bulunur. Kutlu'nun hikâyeleri metafizikten ve gelenekten beslenir. Bu yönü itibarıyla de Türk edebiyatında özgün bir yeri vardır. O, metafiziği hayatın algılanış ve yorumlanması için zengin ve verimli bir kaynak olarak görür. Mamafih sanatına elverişli bir estetik fon oluşturması itibarıyla de metafiziğe önem verir. Kutlu'nun hikâyelerinde görünen dış âlem, fizik algılayış metafizik ile modern olan ise gelenekle kimi zaman çatışır kimi zaman harmanlanır. Kimi zaman zıt unsurların mukayesesi okuyucunun zihni gelişmişliğine bırakılır. Mustafa Kutlu'nun hikâyeciliğinde muayyen bir yeri olan “Bu Böyledir”, metafiziğin yoğun biçimde temayüz ettiği bir eserdir. Tematik ve estetik açıdan Kutlu'nun sanatına metafiziğin ne denli katkı sağladığını gösterir niteliktedir. Bu yönü itibarıyla onun sanatını anlamaya da yardımcıdır. Bu kısa hikâyede metafiziğin tuttuğu yere dair yapılacak inceleme yazarın diğer hikâyelerini, onlardaki fikrî derinliği kavramak için de anahtar rolü üstlenebilir.

METAPHYSICAL BACKGROUND IN “BU BOYLEDIR” STORY

Keywords: Mustafa Kutlu, Story, Metaphysics.

ABSTRACT

M. Kutlu is one of the most important figures of the last period of Turkish Literature. Known by his stories, he has a significant amount of reader audience. Metaphysics and tradition is the source of Kutlu’s stories. From this aspect he holds an unique place in Turkish Literature. He regards metaphysics as a productive resource for perception and interpretation of life. Because it creates an favorable aesthetic background, he pays importance to metaphysics. The outer universe, physical perception and modern elements in Kutlu’ stories sometimes conflict with metaphysics and tradition but sometimes they blend together. From time to time the comparison of contrasting elements is left to the reader's sophisticated mind. “Bu Böyledir”, which clutches a prominent place in Mustafa Kutlu’s storytelling, is a work that metaphysics is heavily seen. It shows how metaphysics contributes to Kutlu’s art from thematic and aesthetic aspect. In regarding this aspect, it is also conducive to comprehend his art. In this short story, analysis made concerning metaphysics’ spot can carry a key role to understand his other stories and their intellectual depths.

ADLARIN ÇAĞDAŞ MOĞOLCA VE TÜRKİYE TÜRKÇESİ’NDE KARŞILAŞTIRILMASINA GENEL BİR BAKIŞ

Yasin TUNÇ

İpek Üniversitesi, Ankara / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Türk-Moğol dil birliği, Çağdaş Moğolca, Türkiye Türkçesi, adlar.

ÖZET

Bu çalışmada, Çağdaş Moğolca ve Türkiye Türkçesi’nde adların morfoloji ve söz dizimi bakımından karşılaştırmalı işlevlerine değinilecektir. Çağdaş Moğolca ve Türkiye Türkçesi Altay Dil ailesinin: Çağdaş Moğolca Ana

Moğol dilinin bir koluna, Türkiye Türkçesi ise Türk dillerinden Oğuz grubuna mensuptur. Eklemeli diller grubuna dâhil olan bu dillerin dil akrabalığına dayanan ortak sözcüklerin ve ortak gramer yapısının varlığı, Türk-Moğol dil birliği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Adlar, gramer yapısı olarak morfoloji ve söz dizimi yönlerinden dil akrabalığı ilişkilerinin benzerliklerini ve farklılıklarını karşılaştırmalı olarak göstermek için ele alındı. Adlar, her iki dilde gramer yapısı olarak çokluk, aitlik, belirlilik/belirsizlik, adlarda çekim durumu ve adlarda cins olarak şekil yapısına ayrılmıştır. Adlar, sözdiziminde cümle içerisinde özne, yüklem, nesne ve tümleç vazifesini üstlenmektedirler.

AN OVERVIEW OF THE COMPARATIVE NOUNS IN MONGOLIAN AND TURKISH LANGUAGES

Keywords: Turkish-Mongol language communion, Modern Mongolian, Turkey Turkish, nouns.

ABSTRACT

An Overview Of The Comparative Nouns In Mongolian And Turkish Languages In this study, usage of nouns in contemporary Mongolian and Turkish will be discussed comparatively with regard to morphology and syntax. Mongolian and Turkish belong Altaic language family: Mongolian is a branch of Mongolic group, Turkey Turkish is a branch of Turkic languages and it belongs to Oğuz subgroup. They are classified as agglutinative and language kinship which is called as Turkic-Mongolian community has appeared on account of existence of similarities based on common words and common grammatical structure. Nouns as in grammatical structure have similarities and differences in morphology and syntax in comparative aspects. Nouns as grammatical structures in both languages are divided into following noun categories: plurality, possession, definiteness, indefiniteness, cases and the meaning of gender. Nouns are undertaking tasks in syntax as subject, predicate, object and attribute.

BOŞNAKÇA VE TÜRKÇE ATASÖZLERİ ARASINDAKİ İRTİBAT, SOSYO-KÜLTÜREL VE EDEBİ YAKLAŞIM

Nadira ŽUNIĆ

Tuzla Üniversitesi / Bosna Hersek

Melinda BOTALIĆ

Tuzla Üniversitesi / Bosna Hersek

Anahtar Kelimeler: sözlü edebiyat, atasözleri, kültürel miras, arketiplerin hareketliliği.

ÖZET

Atasözleri, lirik şiirler, destanlar, kısa hikaye, bilmece, retorik ve orta oyunu gibi türler ile birlikte en eski ve en uzun soluklu ifade sanatı olan sözlü edebiyatın bir parçasıdır. Bu kısa ve özlü sözler, dilde oluşup zamanla gelişerek edebi sanat biçimine dönüşür. Atasözü, zamansal ve mekansal niteliğe sahip bir kavram değildir, yani tek bir zaman veya mekanla sınırlı olduğunu düşünmek yanlış olur. Bu yüzden dünyanın birçok, bazen de oldukça farklı kültürlerin atasözleri arasındaki benzerlik şaşırtıcı olmamalıdır. Bildirimizde, Bosna Hersek atasözleri, ve Boşnaklar, Hırvatlar ve Sırlar başta olmak üzere eski ortak devlet olan Yugoslavya halkları atasözleri ile diğer milletlerin sözlü geleneğini, özellikle Türk kültürünü yansıtan atasözleri, ortak fikir ve şekil açısından ele alarak değerlendireceğiz. Atasözleri toplumsal manevi faaliyetlerinin bir ifadesidir, öte yandan Bosna Hersek ile Türkiye'nin arasında tarihsel ve kültürel bağ ilişkileri olduğu açıktır. Bu bağlamda iki ülkenin sözlü miras hazinesini aynı anda değerlendirmek çalışmamız için çok ilginç olacaktır. Bu nedenle, tahlilimiz, her iki dilde içerik ve ifade bakımından aynı olan, denkliği tam atasözleri ile kelimeleri farklı, anlamları aynı olan, denkliği işlevsel nitelikteki atasözleri olmak üzere iki atasözü grubu çerçevesinde genel denklik kriterlerine göre yapılacaktır.

THE COMMUNICATION BETWEEN BOSNIAN AND TURKISH
PROVERBS, SOCIO-CULTURAL AND LITERARY APPROACH

Keywords: Oral literature, proverbs, cultural heritage, travel of archetypes.

ABSTRACT

Proverb is a component part of the oldest and longest running forms of artistic expression - oral literature, along with lyric and epic poems, short stories, riddles, rhetoric and drama. These short, simple forms, first come into existence in language, and transform themselves into literary expressions afterwards. The fact is that proverbs are non-historic and non-geographic, i.e., they cross the boundaries of time and space, so one should not be surprised by their similarities in many, sometimes quite different cultures of the world. This paper discuss proverbs of folks in Bosnia and Herzegovina, i.e., the people who lived in former common state of Yugoslavia, primarily Bosniaks, Croats and Serbs, through the prism of analogy in creative thought and forms between them and the proverbs of other nations, in particular, the Turks. Since proverbs are expressions of collective social spiritual activities, and Bosnia and Herzegovina and Turkey are connected with historical and cultural links, it will be interesting for our research to consider treasures of oral heritage of the two countries simultaneously. Therefore, the analysis will be carried out according to the generally accepted criterias of equivalence, especially regarding two types of proverbs: Proverbs of full equivalence – full analogy of content and words in both languages; and proverbs of functional equivalence – partial analogy, words are different, the meaning is the same.

LEVAYIH-I HAYAT'A KUŞAKLAR ÜZERİNDEN BAKMAK**Hülya BULUT**

Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Fatma Aliye, mektup-roman, kuşaklar. (Fatma Aliye, letter-novel, generations.)**ÖZET**

Fatma Aliye Hanım'ın 1898 yılında yayımladığı Levayih-i Hayat mektup-roman türünde yazılmış bir eserdir. Bu eser, üçü evli ikisi bekâr olan beş kadın anlatıcının birbirlerine yazdıkları toplam 11 mektuptan oluşur. Yazar bu eserinde, dönemin eğitilmiş kadınlarını “evlilik meselesi” üzerinde tartışır. Mehabe'nin anlatıcı olduğu mektuplarda evliliğin olumlu tarafları okuyucuya aktarılır. Bu mektupların muhatabı olan Fehame ise romanın mutsuz kahramanlarından. Fehame bu mutsuz evliliğe çocukları için katlanan fedakâr bir annedir de . Başka bir mutsuz kadın kahraman olan Sabahat'se Fehame gibi fakir olmadığı için sorunlu giden evliliğini sürmek istemeyecektir. Bu iki kadın kahraman mektuplaşırken, evliliklerde maddiyatın önemi ve mutsuzluğun çeşitleri okuyucuya aktarılır. İlerleyen sayfalarda roman, iki bekâr kadın olan Nebahat ve İtimad'ın mektupları çerçevesinde eğitim ve evlilik kurumunun tartışıldığı bir alana dönüşür. Kahramanlar iyi eğitimi kimin için almaları gerektiği sorusuna yanıt bulmaya çalışırlar. Buradaki önemli noktaysa, her bir mektubun bir muhatabı olmasına rağmen İtimat'ın yazdığı son mektubun herhangi bir muhatabının olmayışıdır. Bu çalışmanın merkez noktası da muhatapsız son mektup üzerine yoğunlaşmayı planlamaktadır. Artık muhatap, roman içinde karakterlerden biri olmaktan çıkmış ve okuyucu hedef alınmıştır. Bu hedef seçilirken İtimat gibi genç bir karakterin sonda kurgulanmış olmasının stratejik olarak nasıl bir önemi vardır? Fatma Aliye, İtimat üzerinden okuyucuya neler söylemeyi planlamaktadır? Ayrıca iki kuşak (orta yaşlılar ve gençler) arasında evlilik düşüncesi bağlamında ne tür farklar mevcuttur? Bildiri, yukarıdaki sorulara roman merkezli yanıt verirken, romanı oluşturan sosyal ortam da değerlendirme içine alınacaktır.

Keywords: Fatma Aliye, letter-novel, generations.

ABSTRACT

Levayih-i Hayat was first published in 1898 by Fatma Aliye Hanım. It was written as a letter-novel type of work. The novel includes 11 letters exchanged between 3 married and 2 single women. The writer ignites a discussion on marriage among educated women. Mehabe, the story-teller character, explains advantages of marriage. Fehame, the respondent, is the disappointed character of the novel. Fehame is a altruistic mother who continues her marriage for her children. Sebahat, on the other hand, was another disappointed character who, unlike Fehame, doesn't want to sustain her marriage since she is wealthy enough to take care of her own. Letters of these two female characters focus on the importance of materiality and the types of unhappiness in marriage. On the following pages, the letters between the single characters, Nebahat and İtimat, concentrate on education and marriage relation. The characters seek an answer to the reason for education.

All letters within this frame are exchanged between these two except the last letter written by İtimat. The main message of the novel is hidden on this very last letter. Last letter targets the readers instead of the fictional characters. What is the importance of focusing on the last letter of İtimat who is the youngest character among all women in the novel? What does Fatma Aliye want to tell readers through İtimat? What are the perception differences between young and middle aged women about marriage? This presentation will answer the aforementioned questions by taking social environment into respect with a novel-centric approach.

KIRGIZ EDEBİYATINDA “CAZGIÇ” AKINLAR

Halit AŞLAR

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi / Kırgızistan

Anahtar Kelimeler: Kırgız sözlü edebiyatı, Kırgız akınları, Cazgıç akınlar

ÖZET

Kırgız sözlü edebiyatı, Kırgız kültürünü besleyen çok önemli ve zengin bir kaynaktır. Örneğin dünyanın en büyük destanı olma özelliğine sahip Manas

destanının dışında Kurmanbek, Canış-Bayış, Er Töştük, Kococaş, Er Tabıldı gibi irili ufaklı birçok destan Kırgız Türklerine aittir. Destan geleneğinin dışında sözlü edebiyatı zenginleştiren bir diğer unsur ise akınlık/ırçılık geleneğidir. Kırgız akınları „Tökmö“ ve „Cazgıç“ olmak üzere iki ana guruba ayrılırlar. Cazgıç, yazan anlamına gelir.

XIX. yüzyılın ikinci yarısı Kırgızların sosyal, ekonomik ve siyasi hayatlarında çok önemli değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bir yandan Orta Asya hanlıkları arasındaki mücadelelerin ortasında kalan Kırgızlar diğer yandan Rus Çarlığının baskısı altında kalmış ve 1860'lı yıllarda Rus Çarlığı egemenliğini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Bu dönemlerde yaşayan Kırgız akınlarının bazıları edebi faaliyetlerini sadece sözlü olarak icra etmemiş, eserlerini kağıda dökerek „Cazgıç“ sıfatıyla anılmışlardır. Cazgıç akınlar Togolok Moldo, Isak Şaybekov, Abılkasım Cutakeyev ve Toktoraalı Talkanbayev'dir. Bu akınların dışında Cazgıç akınlar gurubunda yer almasa da Zamana akımı temsilcilerinden Moldo Kılıç (1866-1917) da eserlerini yazılı olarak icra etmiştir. Bu akınlar folklordan modern edebiyata geçiş sürecinde önemli rol oynamışlar, çağdaş Kırgız edebiyatının ilk şairlerini etkilemişlerdir. Cazgıç akınların içinde Togolok Moldo (Bayımbet Abdır Rahmanov) özel bir yere sahiptir. Bildirimizde Cazgıç akınların Kırgız kültürü ve edebiyatındaki önemi irdelenecektir.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARININ YAZMA BECERİSİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Ali Fuat ARICI

Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya /Türkiye

Hikmet DEGEÇ

Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Türkçe-öğretim programları- yazma eğitimi.

ÖZET

1924 yılında hazırlanan program, cumhuriyet döneminin ilk Türkçe programı olma özelliği taşımaktadır. Bu programın adı 1340 “Lise Birinci Devre

Müfredat Programı” olarak belirlenmiştir. Programda yer alan “lise birinci devre Türkçe” ibaresi, cumhuriyet döneminin başlangıç yıllarında ortaokul ve liselerin tek bir yapı altında birleşmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yapının ortaokul devresi birinci devre; lise devresi ise ikinci devre olarak adlandırılmıştır. Bu nedenle Türkçe programı da lise programı ile birlikte yayınlanmıştır.

Türkçe eğitimi ve öğretimi dinleme, konuşma, okuma, yazma becerileri ile dil bilgisi etkinlikleri üzerine temellendirilmiştir. Bu ayırım, uygulamalarda kolaylık olması açısından yapılmıştır. Bu etkinlik alanları, kendi içinde bir bütünlük taşıdığından Türkçe dersleri işlenirken buna uyulmaz. Yeri ve zamanına göre bir etkinlikten diğerine, derste herhangi bir kopukluk olmamasına dikkat ederek geçişler yapılır. Türkçe öğretiminin en önemli ilkelerinden birisi de değişik dil çalışmaları, etkinlikleri arasında sıkı bir iş birliğinin bulunması gerektirir. 1924 Türkçe programında Türkçe öğretimine bir bütün olarak yaklaşılmadığı görülmektedir. Türkçe dersi kendi içinde kıraat, sarf ve nahiv, kitabet... gibi alanlara bölünmüştür. Programda belirtilen dersler yoluyla öğrencilere okuma, yazma, konuşma becerileri kazandırılmaya, dil bilgisi konuları öğretilmeye çalışılmaktadır. Yeni alfabenin kabulü ile birlikte 1929 yılında yeni bir Türkçe programı hazırlanarak 1930 yılında uygulanmaya başlamıştır. Ancak bu programda da Türkçe derslerine bir bütün olarak yaklaşılmamıştır. Programda Türkçe dersleri gramer, tahrir ve kıraat alanlarına ayrılmış ve bunların her biri için farklı ders saatleri belirlenmiştir.

RESEARCHING OF WRITING SKILL OF THE REPUBLIC PERIOD TURKISH TEACHING PROGRAMMES

ABSTRACT

The programme which was arranged in 1924, is the first Turkish programme of republic period. The name of this programme has been determined as “the first period curriculum programme of high school”). The clause of “the first period curriculum” which is in the programme shows that secondary school and high school were associated in the same system at the beginning of the republic period. The secondary school period of this structure has been named as the first period and high school period has been named as the second period. For this reason, Turkish programme was published with high school programme. Turkish education was based on listening, speaking, reading,